

УДК 342.5

Кристина Володимирівна КИСИЛЬОВА,

*старший викладач кафедри загальноправових
дисциплін факультету № 6*

*Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

ОРГАНІЗАЦІЙНО ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Останнім часом питання національної безпеки і оборони є дуже актуальними для України, оскільки наша держава перебуває в стані військового конфлікту. Національна безпека в першу чергу повинна бути спрямована на захист народу від зовнішніх і внутрішніх факторів. Сучасна демократична держава, що діє на підставі конституційних норм, має право захистити себе та суспільство, якому ця держава служить, від втручання інших держав або від втручання в законно існуючий державний устрій.

Загальну систему органів, що забезпечують національну безпеку в Україні складають органи законодавчої та виконавчої влади; органи державного управління спеціальної компетенції; правоохоронні органи; громадські організації.

Одним із найважливіших органів, покликаних забезпечувати національну безпеку України, є Рада національної безпеки і оборони України (РНБО).

Статтею 107 Конституції України передбачено що, «Рада національної безпеки і оборони України» є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України.

Указом Президента України від 30 серпня 1996 року № 772 утворено Раду національної безпеки і оборони України як постійно діючий конституційний орган з питань координації та контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони. Раду національної безпеки і оборони України утворено замість Ради оборони України та Ради національної безпеки України, які працювали у період з 1991 до 1996 року

До правової основи діяльності Ради національної безпеки і оборони України можна віднести Конституцію та закони України, а також міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, акти Президента України. Немаловажне значення має і Стратегія національної безпеки (затверджена указом Президента України від 26.05.2015

№ 287/2015), а також Воєнна доктрина (затверджена указом Президента України від 24.09.2015 № 555/2015).

Рада національної безпеки і оборони України є спеціальним органом при Президентові України, який координує заходи у питаннях національної безпеки і оборони. Головою Ради національної безпеки і оборони України, згідно з українським законодавством, є Президент. У разі дострокового припинення повноважень Президента України виконання обов'язків голови РНБО на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на Голову Верховної Ради України.

Другим за важливістю, особою в цьому органі є Секретар Ради національної безпеки і оборони України, який призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України і безпосередньо йому підпорядковується. Секретар Ради національної безпеки і оборони України є державним службовцем який підпадає під дію Закону України «Про державну службу». На посаду Секретаря Ради національної безпеки і оборони України та його заступників можуть призначатися як цивільні особи, так і військовослужбовці. Секретар РНБО має апарат, діяльність якого регулюється Положенням про Апарат Ради національної безпеки і оборони України, яке затверджено указом Президента України від 14.10.2005 № 1446/2005.

Секретар Ради національної безпеки і оборони України здійснює планування діяльності РНБО; подає Президентові на розгляд проекти рішень органу; здійснює організацію та проведення засідань; контролює виконання прийнятих на засіданнях рішень; здійснює координацію діяльності робочих органів РНБО; висвітлює позиції відомства в контактах з іншими органами влади, політичними партіями, громадськими організаціями, пресою.

Орган наділений досить широкими повноваженнями. Зокрема, проводить свої дослідження в плані поліпшення державної політики національної безпеки і подає Президентові свої рекомендації та пропозиції для реалізації. При цьому орган залучає до цієї роботи фахівців з різноманітних сфер (це можуть бути державні установи, дослідницькі інститути, університети тощо). РНБО також може виступати ініціатором у розробці відповідних законодавчих документів. Крім цього, Рада уповноважена контролювати діяльність всіх органів влади, включаючи місцеві. Повноваження даного органу істотно розширюються в умовах воєнного або надзвичайного стану. У таких ситуаціях він покликаний забезпечувати захист населення країни від військових та інших загроз.

Президент України, спрямовує діяльність і здійснює загальне керівництво роботою Ради національної безпеки і оборони України; затверджує перспективні та поточні плани роботи Ради національної безпеки і оборони України, час і порядок проведення засідань; особисто головує на засіданнях Ради національної безпеки і оборони України; дає доручення членам Ради національної безпеки і оборони України, пов'язані з виконанням покладених на неї функцій; заслуховує поточну інформацію Секретаря Ради національної безпеки і оборони України про хід виконання її рішень, у разі необхідності виносить питання про стан виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України на її засідання; затверджує Положення про апарат Ради національної безпеки і оборони України, його структуру і штатну чисельність за поданням Секретаря Ради національної безпеки і оборони України тощо.

Персональний склад Ради національної безпеки і оборони України формує сам Президент України. До складу РНБО за посадою, крім Президента та секретаря входять Прем'єр-міністр України, міністр оборони України, голова Служби безпеки України, міністр внутрішніх справ України, міністр закордонних справ України. Членами Ради національної безпеки і оборони України можуть бути керівники інших центральних органів виконавчої влади, а також інші особи, визначені Президентом України. На сьогоднішній час структура РНБО складається з Президента України, секретаря РНБО, міністра внутрішніх справ, голови СБУ, голови НБУ (за погодженням), Прем'єр-міністра України, міністра закордонних справ, Генерального прокурора України (за згодою), Голови ВРУ (за згодою), начальника Генерального штабу, голови Служби зовнішньої розвідки, міністра юстиції, міністра оборони, голови Адміністрації Президента України, Голови Верховного Суду України (за згодою), міністра інформаційної політики України.

Основною формою, через яку РНБО реалізує свою діяльність є засідання. На кожному з цих засідань всі члени Ради голосують особисто за себе, делегування своїх повноважень іншим особам не допускається.

У засіданнях Ради національної безпеки і оборони України може брати участь Голова Верховної Ради України. На запрошення Голови Ради національної безпеки і оборони України у її засіданнях можуть брати участь голови комітетів Верховної Ради України, інші народні депутати України, керівники центральних органів виконавчої влади та інші особи, які не є членами Ради національної безпеки і оборони України.

Рішення Ради національної безпеки і оборони України приймаються не менш як двома третинами голосів її членів. Прийняті рішення вводяться в дію указами Президента України та є обов'язковими до виконання органами виконавчої влади.

Обсяг і складність вирішуваних завдань у системі національної безпеки залежить від оцінки реальних загроз і ступеня їх небезпеки для життєво важливих інтересів України, зроблених на основі об'єктивного аналізу. За результатами цих оцінок завдання РНБО слід розділити за часовими параметрами на оперативні, є такі, які вимагають невідкладного рішення, тактичні, що передбачають деякий, не дуже великий часовий інтервал для їх вирішення, і стратегічні, тобто такі, вирішення яких здійснюється у віддаленій перспективі.

Механізм забезпечення національної безпеки України повинен бути зорієнтований на практичну координацію всіх видів діяльності державних і громадських інститутів з метою запобігання, виявлення і усунення явних і потенційних внутрішніх і зовнішніх загроз. Важливо також зазначити, що для вирішення проблем міжгалузевого характеру, забезпечення науково-аналітичного та прогностичного супроводження діяльності Ради національної безпеки і оборони України за її рішенням, можуть утворюватися міжвідомчі комісії, робочі та консультативні органи.

Крім того фінансування діяльності Ради національної безпеки і оборони України як державного органу, здійснюється за рахунок державного бюджету України.

Одержано 12.10.2017

УДК 351.862

Валерій Петрович КОВАЛЬ,

здобувач юридичного факультету

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,

Директор юридичного департаменту

Міністерства оборони України

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК ОДНОГО З ЕЛЕМЕНТІВ ЇХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах розвитку сучасного державотворення, «прагнення подолати дію рудиментів тоталітарного минулого» та обрання